MONITORINGUL MULTIFACTORIAL AL DEZVOLTĂRII INOVAȚIONALE REGIONALE

CZU: 332.122(4-77):[001.895:303.4]

Cătălina DAVÎDOV

Şcoala Doctorală de Ştiinţe Economice,
Universitatea de Stat din Moldova

MULTIFACTORIAL MONITORING OF REGIONAL INNOVATIONAL DEVELOPMENT

In the paper the author presents a synthesis of methodologies for evaluating regional innovation development. Different methodological approaches are applied, at international, European and regional level for the evaluation of innovational development. The author concludes that the creation of a complex indicator for evaluating innovation development for the developing regions of the Republic of Moldova would be a useful tool for elaboration of strategic documents, for establishing performance indicators and for efficient financing of innovation initiatives at regional level.

Keywords: *integrated index; regional development; innovations*.

Cercetările realizate au permis autorului să constate o varietate considerabilă de metodologii şi indicatori ai dezvoltării inovaționale regionale. O atenție sporită din partea cercetătorilor problemei evaluării dezvoltării inovaționale se acordă potențialului inovațional. Potențialul inovațional al unei regiuni este un factor determinant al competitivității unui teritoriu în spațiul global.

În practica internațională, a fost acumulată o experiență considerabilă în construirea indicatorilor de dezvoltare inovatoare a regiunilor. Cele mai recunoscute metodologii de evaluare a dezvoltării inovaționale la nivel de țară sunt:

- EIS (*The European Innovation Scoreboard*) [1];
- GCI (*The Global Competitiveness Index*) [2];
- GII (*The Global Innovation Index*), bazat pe 80 de indicatori [3].

La nivel regional, dezvoltarea regională sub aspectul inovării este monitorizată în statele UE cu ajutorul indicatorului complex *RIS* (*Regional Innovation Scoreboard*) [4], iar în Statele Unite – cu ajutorul indicelui PII (*Portfolio innovation index*) [5]. Trebuie de menționat că Republica Moldova nu se regăsește în Clasamentul European RIS, cu toate că UE contribuie la fortificarea poziției inovaționale prin facilitarea accesului la proiecte de finanțare a inițiativelor inovaționale, pentru cercetătorii şi inovatorii din țările parteneriatului Estic (https://eeas.europa.eu/diplomatic-network/eastern-partnership_en) – o inițiativă care implică state membre ale UE şi șase parteneri din estul Europei (Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova şi Ucraina). În cadrul acestui Parteneriat, dar şi prin prisma Acordului de Asociere RM–UE [6], regiunile beneficiază de oportunități de finanțare pentru activitățile de cercetare şi inovare în cadrul programului Orizont Europa, care are ca obiectiv finanțarea acțiunilor în materie de cercetare şi inovare, a căror priorități principale vizează: „o Europă verde şi neutră din punct de vedere climatic, o Europă pregătită pentru era digitală şi o economie în serviciul cetățenilor” [7].

Dacă ne referim la Indicele Global de Inovații (IGI), putem concluziona că rezultatele activității de inovare se reflectă într-un sistem de indici, în cadrul căruia un indice important este Rata de eficiență a inovării. Conform GII 2018, în topul 10 țări cu cele mai înalte rate de eficiență a inovării sunt țări care combină anumite niveluri de inputuri în materie de inovare cu rezultate mai robuste: Elveția, Luxemburg, China, Olanda, Republica Moldova, Malta, Ungaria, Germania şi Suedia. Noile economii cu venituri medii şi superioare s-au alăturat în topul celor mai eficiente economii din acest an: Republica Moldova şi Ucraina fac parte acum din acest grup. Vom menționa că în anul 2014, Republica Moldova s-a situat pe poziția 1 conform indicatorului *Rata de eficiență a inovării*.

Conform Indicelui Global de Inovatii (IGI), Republica Moldova în anul 2020 s-a poziţionat pe locul 59 din 131 de state, îmbunătățindu-şi poziția faţă de anii precedenți (sursa: *Studia Universitatis*]. GII 2020 a identificat, de asemenea, clasamentul țărilor după poziția conform performanţelor inovatoare în raport cu nivelul lor de dezvoltare. În anul 2018, prima poziție este deținută de Republica Moldova, care se află în categoria țărilor cu venituri medii inferioare [8]. În anul 2020, Republica Moldova se situează pe poziția a cincea dintre 9 țări cu venituri medii inferioare, care au înregistrat performanțe inovatoare peste aşteptări, ținând cont de nivelul lor de dezvoltare.

Tabel. Poziționarea Republicii Moldova conform principalelor componente ale Indicelui Global de Inovaţii

Indicatori	Scor mediu (Poziția în clasamentul *Global Innovation Index*)					
	2014	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2020**
Mediul instituțional	58,4 (80)	59,0 (75)	58,7 (68)	56,4 (72)	56,0 (79)	59,1 (92)
Capital uman și cercetare	28,6 (71)	27,6 (74)	34,1 (51)	33,2 (59)	29,8 (69)	49,3 (75
Infrastructură	31,9 (88)	36,0 (82)	39,5 (75)	41,7 (82)	39,9 (81)	35,4 (88)
Nivelul de sofisticare a pieţelor	51,4 (49)	50,6 (52)	38,6 (93)	46,8 (62)	47,5 (60)	51,5 (42)
Nivelul de sofisticare a afacerilor	26,8 (102)	31,7 (83)	27,0 (89)	28,7 (81)	25,9 (90)	22,0 (88)
Rezultate ale cunoaşterii și tehnologice	40,8 (26)	39,6 (26)	34,9 (31)	25,4 (52)	31,7 (39)	31,7 (32)
Produse creative	43,3 (32)	40,5 (38)	39,6 (34)	39,3 (39)	39,1 (37)	27,3 (51)

Sursa: Elaborat de autor în baza Rapoartelor: IGI 2014-2020/ http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=data-analysis

Trebuie de menționat că în momemntul actual au fost stabilite priorități strategice prin Strategia „Moldova 2030", pentru a întări poziția Republicii Moldova în ceea ce privește dezvoltarea inovatoare. Realizând importanța acestei probleme, este necesară identificarea problemelor principale pentru a stimula dezvoltarea inovatoare a regiu-

nilor de dezvoltare din Republica Moldova. În acest scop, considerăm necesar concretizarea Planului de acțiuni pentru realizarea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2030" prin determinarea componentelor Indicelui dezvoltării inovaționale regionale a Republicii Moldova, care să includă trei grupuri de indicatori de performanță inovațională:

1. Potențialul de creare a inovațiilor.
2. Potențialul de vânzare a inovațiilor.
3. Randamentul politicii inovaționale a Regiunii de dezvoltare.

Un aspect important, dar dificil de determinat în calcularea Indicelui dezvoltării inovaționale regionale, îl reprezintă ponderile acestor componente [10]. Acest indice este un indicator complex, integrat, care se calculează cu ponderarea componentelor enunțate mai sus. În acest scop, demersul metodologic va include sondarea opiniei experților. Metodologia de calculare a indicelui dezvoltării inovaționale regionale va include atât indicatori calitativi, cât și cantitativi. Materialul factologic va fi sistematizat în baza datelor statistice privind dezvoltarea regională, precum și date culese cu ajutorul chestionarului. În baza acestui indice va fi posibilă ierarhizarea regiunilor de dezvoltare ale Republicii Moldova după potențialul inovațional, precum și pentru elaborarea documentelor strategice de dezvoltare a regiunilor de dezvoltare în Republica Moldova. Va fi un instrument uitl și pentru Agențiile de Dezvoltare Regională pentru prioritizarea finanțării proiectelor și inițiativelor.

Referințe:

1. *European Innovation Scoreboard 2020*. Disponibil online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/QANDA_20_1150
2. *The Global Competitiveness report. How Countries are performing on the Road to Recovery*. Special Edition 2020. Disponibil online: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2020.pdf
3. *Global Innovation Index (GII*), disponibil online: https://www.wipo.int/global_innovation_index/en/
4. *Regional Innovation Scoreboard*. Disponibil online: https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/innovation/regional_en
5. *What the Innovation Index Research Shows*. Disponibil online: https://www.statsamerica.org/innovation/innovation_index/research.html
6. *Acordul de Asociere dintre Republica Moldova şi Uniunea Europeană şi Comunitatea Europeană a Energiei Atomice şi statele membre ale acestora*, art. 241, aprobat prin Legea nr.112 din 02.07.2014.
7. *Plan Strategic Orizont Europa*. Disponibil online: https://ec.europa.eu/romania/news/20210315_plan_strategic_orizont_europa_ro
8. GLOBAL INNOVATION INDEX 2020 Who Will Finance Innovation? 13th edition. https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2020.pdf
9. http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=data-analysis
10. ZABALA-ITURRIAGAGOITIA, J. M., VOIGT, P., GUTIÉRREZ-GRACIA, A. and JIMÉNEZ-SÁEZ, F. Regional innovation systems: how to assess performance. In: *Regional Studies*, 2007, no. 41, pp.661–672.